

### 4.1.3 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

#### Palvelun tehtäväkuvaus:

**Tehtäväalueet:** Sivistyspalvelujen toiminnan järjestäminen

**Hallinto:** toimialan hallinnon, organisoinnin, johtamisen ja prosessien toteuttaminen. Keskeisiä toimintoja ovat talous, henkilöstöhallinta, päätöksenteko ja sisäinen valvonta.

**Opetuspalvelut:** Esiopetus, perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta ja lukiotoiminta.

**Varhaiskasvatuspalvelut:** Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut (päiväkodit ja perhepäivähoito) sekä avoin varhaiskasvatus, esiopetus, yksityisen varhaiskasvatuspalveluiden valvonta ja yksityisen hoidon tuki (palveluseteli).

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat sivistyspalveluiden kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät, talousluvut ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut myös suoraan tai välillisesti kattavat ison osan kunnan väestöstä. Sivistyspalveluiden hallinto on tiivis kokonaisuus.

#### Toiminnalliset tavoitteet ja arvio niiden toteutumisesta:

Sivistyspalvelujen organisaatiossa ylimpänä päättävänä elimenä toimii sivistyslautakunta. Toimialaa johtaa viranhaltijana sivistysjohtaja, joka toimii myös lautakunnan esittelijänä.

Opetus ja varhaiskasvatus järjestetään lakien ja asetusten mukaisesti tasapuolisesti, tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisimman laadukkaasti. Tavoitteena on turvata alueellisesti tasapuolinen ja ajanmukainen opetus ja varhaiskasvatus kaikille iällisille lapsille ja nuorille. Lisäksi tavoitteena on luoda mahdollisimman hyvät valmiudet toisen asteen opintoihin ja työelämään, tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja mahdollistaa ja edistää osallisuutta. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut muodostuivat kolmesta sitovuustasosta – hallinnosta, opetuspalveluista sekä varhaiskasvatuspalveluista. Toimialajohtaja vastaa myös hallinnon johtamisesta.

Keskeiset tavoitteet toiminnalle pohjautuvat opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmiin, kuntastrategiaan, talousarvioon sekä toimialaa koskeviin muihin suunnitelmiin. Johtamisella, hallinnolla ja raportoinneilla pyritään varmistamaan, että tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Vuoden 2025 aikana toimintaa on toteutettu suunnitellusti ja keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Vuoden 2025 kehittämisen kohteina ovat painottuneet oppimisen tuen uudistus ja opetuksen ja varhaiskasvatuksen tulosalueiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen. Nämä painopisteet tulevat jatkumaan myös vuoden 2026 ajan. Lisäksi keskeisenä kehittämisen kohteena on ollut taloudenhallintaan liittyvän johtamisosaamisen kehittäminen. Vuonna 2025 aloitettiin Kuivaniemellä pienten koululaisten vuorohoidon pilotointi ja yläkouluikäisten etäopetuksen kehittäminen ja molemmat painopisteet jatkuvat edelleen. Perhekeskusverkoston työ on saatu alulle yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Varhaiskasvatuksessa toimintakulttuuria on kehitetty laadunhallinnan näkökulmasta ja työ jatkuu vuodelle 2026 Valssi-laadunarvioinnin mittari avulla.

Inklusio, samanaikaisopettajuuden lisääminen, iiläinen kasvun ja opin polku, yhteisöllinen opiskeluhoito, kansainvälisyyden edistämisen eteen tehtävä työ, kestävä kehitys ja harrastamismahdollisuuksien lisääminen ovat olleet vuoden 2025 ja ovat edelleen myös seuraavina vuosina kehittämisen kohteena. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) päättyi kevääseen 2025, eikä koulutuksenjärjestämislupaa enää saatu.

Lukion osalta kehittämistyötä jatketaan kehittämistyöryhmän avulla, joka toimii vielä kevätkauden 2026. Kehittämistyöryhmä laatii lukiolle viestintäsuunnitelman jonka avulla lukion laadukasta perustyötä, ilmastotyötä ja kansainvälistymistä tehostetaan edelleen. Talousarviovuoden aikana kartoitetaan kaksois-/kolmoistutkinnon mahdollisuudet.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestettiin vuonna 2025 lin kunnassa Pilke Tahdin yksikössä ja Tikkaskodit Oy:n toimesta Harjuntähdän ja Tikkasen päiväkotien yksiköissä. Kunnallista varhaiskasvatusta järjestettiin Kotikujan, Nikkarin ja Kuivaniemen yksiköissä. Jakkukylän ja Olhavan Tenavatuvan ryhmäperhepäiväkodeissa oli nähtävissä vuonna 2024 asiakasmäärien nousua, jonka johdosta molemmat ryhmäperhepäiväkodit muutettiin ensin määräaikaaisesti Nikkarin päiväkodin ryhmiksi ja vuoden 2025 aikana päätös vahvistettiin toistaiseksi voimassa olevaksi. Kunnallisia perhepäivähoitajia on vuoden kuluessa työskennellyt kodeissaan kuusi ja avoimen varhaiskasvatuksen kerhoja on toiminut kolme. Varhaiskasvatuksen palveluohjaajan työnkuvaa kehitettiin edelleen sen muuttuessa vuoden 2025 alusta sivistyspalveluiden yhteiseksi palveluohjaukseksi.

Hankkeisiin liittyvä rahoitus on supistunut edellisvuodesta mutta vuoden 2025 aikana on edelleen saatu toteutettua liikunnallisen elämäntavan edistämistä, Harrastamisen Suomen mallin kerhoja, kielirikasteista toimintaa ja samanaikaisopettajuutta. Hankkeiden kustannukset muodostuvat pääosin palkkamenoista.

### **Kuvaus talouden toteutumisesta ja olennaisten poikkeamien syyt:**

Sivistyslautakunnan palvelualueen toiminta vuonna 2025 toteutui asetettujen tavoitteiden, talousarvion ja suunnitelmien mukaisesti. Toiminnassa on noudatettu hyvää hallintoa ja hallintosääntöä, lakeja, asetuksia ja säädöksiä, toteutettu kuntastrategiaa ja hallinnonalaa koskevia suunnitelmia sekä pyritty toimimaan ihmislähtöisesti kestävää arkea rakentaen.

Vuoden aikana jatkettiin kuntastrategian painopisteiden mukaista toimintaa. Kestävän kasvun osalta loppuvuodesta 2024 valmistui Kestävyysli - julkaisu. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen eri yksiköissä kehitettiin edelleen aktiivisesti lasten, nuorten ja huoltajien osallisuutta, vuorovaikutuksen laatua, yhteisöllistä opiskeluhuoltoa sekä hyvinvointiin ja vastuullisuuteen liittyviä teemoja. Osaamisen, toimintojen laadun ja johtamisen kehittämistä on jatkettu systemaattisesti ja tavoitteellisesti koko hallinnonalalla.

Perusopetuksen oppilasmäärä aleni edellisestä vuodesta 30 oppilaalla, lukion oppilasmäärä nousi 11 oppilaalla ja varhaiskasvatuksen asiakasmäärä (600) kasvoi 55 asiakkaalla, joista 177 on palveluseteliasiakkaina yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja 420 kunnallisten varhaiskasvatuspalveluiden asiakkaita. Varhaiskasvatuspalveluiden sisällä oli kuitenkin nähtävissä edelleen muutoksia; päiväkotien osallistumisasteessa näkyi nousua mutta perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa vastaavasti edelleen osallistumisasteen laskua.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen talousvuosi 2025 päättyi hyvään lopputulokseen, toteuman ollessa 99,6%. Lopputuloksen eteen jouduttiin kuitenkin huomattavasti tiukentamaan yksiköiden talousseurantaa lukuvuoden kuluessa. Sivistyslautakunta hyväksyi kokouksessaan 30.10.2025 § 33 esitetyn osavuosikatsauksen 1-9/2025 ehdollisena siten, että vuoden 2025 osalta ylittävät yksiköt tuottivat selonteon sivistyslautakunnalle ylitystensä osalta joulukuulla 2025 ja vuoden 2026 osalta sovittiin talouden seurannan tarkentamisesta edelleen. Budjettiaan ylittävät yksiköt olivat Haminan ja Valtarin koulut, jotka toimittivat selontekonsa sivistyslautakunnalle.

Talouden sopeuttamistoimien ja varhaiskasvatuksen tulosalueella muodostuneiden säästöjen yhteisvaikutuksesta sivistystoimen kokonaisuudessa päästiin hyvään lopputulemaan. Vuoden 2025 talousarvioon varattiin opetukseen ja varhaiskasvatukseen toimintakuluiksi koko palvelualueella 27 998 165 euroa. Toimintatuotoiksi arvioitiin 1 438 706 ja tuottojen arvioissa tapahtui alenemista 253 696 euron verran, jota selittää asiakasmaksujen väheneminen edelleen. Vuoden 2025 toimintakatteeseen varattiin 26 559 459 euroa.

Toteutumat tilinpäätösvuonna 2025 ovat toimintakulujen osalta 27 626 671 euroa ja toimintatuottojen osalta 1 185 010 euroa. Toimintakatteeksi muodostui 26 441 661 euroa ja tilikauden tulokseksi muodostui 26 504 040 euroa. Sivistyspalveluiden toimintakate alittui 117 798 eurolla, joka selittyy erityisesti varhaiskasvatuksen tulosalueen säästöillä, jotka koostuvat tuki- ja kehittämispalveluiden koordinaattorin tehtävän vähenemisellä, yhden varhaiskasvatuksen erityisopettajan väliaikaisella vähennyksellä, avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan supistumisella, huomattavasti pienentyneillä sairaspöissaolomäärillä ja Jakun ja Olhavan Tenavatuvan muutoksilla päiväkotiryhmiä. Näistä seikoista koostuva säästösumma kattoi opetuksen tulosalueen ylitkset tilinpäätöshetkeen mennessä.

Marraskuun kokouksessa (27.11.2025 § 42) sivistyslautakuntaan päätti käyttötalousmuutoksesta, jossa varhaiskasvatuspalveluiden talousarviosta siirrettiin määrärahoja henkilöstökuluista 340 000€, palveluiden ostoista 10 000€ ja aineet, tarvikkeet, tavarat ryhmästä 18 000€. Siirto toteutettiin opetuspalveluiden henkilöstökuluihin 290 000€ ja palveluiden ostoihin 78 000€. Siirrettävä summa oli yhteensä 368 000€.

Toimialan kustannuspaikkakohtaisista toteumista varhaiskasvatuksen ja opetuksen osalta toimitetaan sivistyslautakuntaan erilliset liitteet.

| Käyttötalouden toteutuminen €      | TA2025      | TA muutos | TA+muutos   | TP2025      | Poikkeama |
|------------------------------------|-------------|-----------|-------------|-------------|-----------|
| <b>Toimintatuotot</b>              | 1 438 706   |           | 1 438 706   | 1 185 010   | -253 696  |
| <b>Toimintakulut</b>               | -27 998 165 |           | -27 998 165 | -27 626 671 | 371 494   |
| <b>Toimintakate/jäämä</b>          | -26 559 459 |           | -26 559 459 | -26 441 661 | 117 798   |
| <b>Poistot ja arvonalentumiset</b> | -43 090     |           | -43 090     | -61 984     | -18 894   |
| <b>Tilikauden tulos</b>            | -26 602 549 |           | -26 602 549 | -26 504 040 | 98 509    |

### Merkittävimmät muutokset 2025 ja valmistelut 2026:

Lukion kehittämistyöryhmän toiminnan jatkuminen keväälle 2026 saakka

Esiopetuksen kokonaisuudistuksen jatkaminen

Opetuksen johtamisjärjestelmän kehittäminen - Haminan ja Valtarin/lukion virka-apulaisrehtorit, koulunjohtajien luokkavastuun poistuminen

Olhava-Kuivaniemi suuralueen varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden kehittäminen - pienten koululaisten vuorohoidon pilotointi

Jakun koulun profiloituminen eräkouluna.

Valtarin kouluhankkeen investointipäätös ja rakentamisvaiheen aloittaminen.

Oppimisen tuen järjestelyiden vakiinnuttaminen, inklusion ja samanaikaisopettajuuden kehittäminen lilläisen kasvun ja oppimisen polun selkeyttäminen edelleen.

Kouluhyvinvoinnin edistäminen - Vastuullisuuden aakkosten jalkauttaminen, koulutsempparin tehtävän vakinaistaminen

Varhaiskasvatuksen työvuorosunnittelun pilotin vakiinnuttaminen perustoimintaan

Tasopalkkamalliin siirtyminen (KVTES)

Opetusalan palkkojen tarkistaminen ja harmonisointi, li-lisä. (OVTES)